

Õiguskantsler

Teie 21.01.2019 nr

Meie 19.02.2019 nr 6-1/190145/1900888

Vanemahüvitise ja sünnitushüvitise vahe maksmisest

Lugupeetud avaldaja

Küsisite, kas põhiseadusega on kooskõlas, et laste järjestikuse sünni korral makstakse vanemahüvitise ja sünnitushüvitise vahe taotlejale välja ühel ajal koos esimese vanemahüvitise maksega ([perehüvitiste seaduse](#) § 41 lg 5). Leidsite, et kuna ümberarvutus on seotud lapse tegeliku sünniajaga, võiks selle vahe hüvitada emale vahetult pärast lapse sündi, kuid mitte hiljem.

Mõistan, et võib tunduda ebaõiglane, kui esimese lapse sünnitushüvitis oli palju suurem kui järgmise lapse sünnitushüvitis. Ometi ei saa põhiseadusvastaseks pidada seda, et vanemahüvitise ja sünnitushüvitise vahe makstakse välja tagantjärele.

Seaduse eelnõu [seletuskirjas](#) selgitatakse, et „kohe peale lapse sündi seda teha ei saa, sest vahet ei ole võimalik välja arvutada enne vanemahüvitise suuruse arvutamist“. Näiteks, kui ema on töötanud järjestikuste sündide vahele jääval perioodil, siis võib hüvitise suuruse arvutamisel arvesse võetav tulu mõjutada teise lapse sünni puhul määratava vanemahüvitise suurust. Võib oletada, et vanemahüvitise suuruse arvutamise aluseks olevad sotsiaalmaksu andmed ei pruugi alati olla sünnituse ajaks Sotsiaalkindlustusametile kättesaadavad. Isegi kui mõne inimese puhul oleks vahe väljaarvutamine võimalik, oleks iga juhtumi puhul selle väljaselgitamine ilmselt põhjendamatu halduskoormus.

Põhiseaduse järgi ei ole vanemahüvitise maksmine riigi kohustus, vaid vabatahtlikult tehtud soodustus. See tähendab, et Riigikogul on vanemahüvitise maksmisel avar kaalutusõigus (vt Riigikohtu otsust asjas nr [3-4-1-23-11](#), p-d 67-68). Riigikogu võib soodustuste kehtestamisel silmas pidada ka seda, kui suur on ühe või teise tingimuse täitmise kontrollimisega kaasnev halduskoormus (vt Riigikohtu otsust asjas nr [3-4-1-23-11](#), p 63-64). Seetõttu ei saa Riigikogule ette heita otsust, et vanemahüvitise ja sünnitushüvitise vahe makstakse välja tagantjärele, ühekordse maksena.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Anneli Kivitoa 693 8417
Anneli.Kivitoa@oiguskantsler.ee